

Az oktatás: diófaültetés

Bodnár Árpád

Ha valaki diófát ültet, biztos benne, hogy annak a fának a termését nem ő fogja élvezni, sokkal inkább unokája.

Hasonlóan az oktatással, a pedagógiai munkával foglalkozók sikerélményüket nem azonnal élik át, az eredmények csak évek múltával jelentkeznek, különösen akkor, ha egy régi, elaggott diófát kell pótolni.

A budapesti szakközépiskola

A Tótfalusi Kis Miklós Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakiskola az ország egyetlen olyan szakközépiskolája, ahol csak nyomdaipari szakmák oktatása folyik. Mikor 1999 körül nyilvánvalóvá vált, hogy az akkori nyomdaipari szakképzés a kibocsátott szakember utánpótlás tekintetében messze nem a nyomdaipar igényei szerint szerepel, új célok formálódtak. De az új, műszaki szempontból magasabb szintet képviselő berendezések megjelenése, a nyomdaipari termékek bizonyos részét előállító digitális nyomtatás térhódítása, a minőségi nyomtatás tekintetében egyre nagyobb szerepet játszó flexónyomtatás igényei is mind-mind azt jelezték a szakképzésnek, hogy változtatni kell.

A nyomdaipar annak idején kinyilvánította azt az álláspontját, hogy a középfokú szakképzést csak érettségizett tanulókkal kellene megszervezni.

Ennek a véleménynek a kialakítását a nyomdaipar résztvevői közötti komoly közvéleménykutatás előzte meg, így ennek megfelelően történt az új iskola megszervezése is.

Szakközépiskolánk 2002 szeptemberében kezdte meg az oktatást, csak érettségizett, illetve középiskolai végzettségű tanulókkal, maximum százkilencven fő engedélyezett létszámmal. Jelenleg a harmadik tanév közepén vagyunk, és már most olyan tapasztalatokkal rendelkezünk, amelyek biztos, hogy hatással lesznek további munkánkra.

A három év pedagógiai szempontból nem nagy idő, ezért csupán szakmai eredményekről számolhatunk be. A 2004-ben rendezett Ország-

Bodnár Árpád igazgató

gos Szakmai Tanulmányi Versenyben tanulóink megszerezték a 2., 3. és 4. helyet. Az idei verseny elődöntőjében – a kiadványszerkesztő szakon – tanulóink az első három helyen jutottak tovább, miközben olyan körülmények között tanítunk, amelyeket nem lehet ideálisnak nevezni. Az iskola épülete nem elméleti oktatásra készült, átépítése 2002 óta csúszik. A tervek elkészítése már megtörtént, a kivitelezést a nyári hónapokra tervezzük. A földszint és a negyedik emelet

A szakközépiskola épületegyüttese

teljes átépítésével már olyan épületet veszünk birtokba – tornateremmel –, amely már teljes mértékben megfelel jövőbeni terveinknek.

A szakközépiskola tagozatai

Jelenleg a nyomdaipari szakképzésben három módon lehet részt venni:

1. A hagyományos általános iskolai képzés után a jelentkezőnek még két évet, a 9. és a 10. osztályt szükséges elvégeznie a szakiskolai ágon, hogy a 11. évfolyamon szakmát tanulhasson. Ez az úgynevezett egyéves szakképzés, a 31. és 33. számú szakmák valamelyikét jelenti, például kisofszetgép-kezelő.
2. Ha a tanuló valamely középiskolában teljesíti a követelményeket, eredményesen elvégzi a négy évet, középiskolai végzettséget szerez, valamint érettségit, melynek birtokában jelentkezhet szakközépiskolánkba. Kétévi tanulás után szakmát szerezhet, például nyomdai gépmester.
3. Szakmai végzettséggel a birtokában részt vehet a tanuló az emelt szintű szakképzésben is, ahol ugyancsak két év múlva technikus végzettséget szerezhet, például nyomdaipari technikus.

Ha összeadjuk ezeket a tanulmányi időket, egészen a technikus végzettségig, bizonyosságot szerezhettünk arról, hogy ennyi idő alatt akár egy főiskolai képesítést is szerezhettünk volna.

Az érettségi és a beiskolázás

Szakközépiskolánk egyik problémája ebből a tényből fakad. Mikor 2000-ben a nyomdaipar résztvevőit megszondázták, azt nem vizsgálta senki, hogy a szakiskola oldaláról, a beiskolázás kapcsán hogyan lehet majd ezeket a kívánalmakat teljesíteni. Nem tudunk olyan felmérésről, ami azt vizsgálta volna, hogy az érettségizettek vajon milyen arányban választanák a nyomdaipari szakmák valamelyikét. Nem láttunk olyan számítást sem, ami azt modellezte volna: mi a helyzet akkor, ha az érettségizettek jelentkezési kedve igen *csekély* lesz.

Az érettségizett hallgatók előtt ugyanis olyan lehetőségek vannak, amelyeket annak idején nem vettek számításba, valamint amelyek nem arra inspirálják, hogy a szakképzés felé vegye az irányt. Még akkor sem, ha tanulmányi eredménye, tehetsége más lehetőséget nem engedne. Az eredmény az lett, hogy nem a szakképzést vá-

lasztotta, illetve csak akkor, ha más lehetősége nem volt. A beiratkozott tanulóink zöme a nyomdaipart csak nagy vonalakban ismeri – baráttól, ismerőstől, rokontól –, igazi motivációval nem rendelkeznek.

Szakmai gyakorlat a kiadványszerkesztőknél

Tanulmányaik alatt a szakiskola mindent megtesz annak érdekében, hogy ez a motivátlanság megváltozzon, de ez a két év nagy fordulatok elérésére kevés. Természetesen vannak olyanok is, akik pontosan tudják, miért jelentkeztek ide, értik és kihasználják az általunk felkínált lehetőséget.

A beiskolázási feltételek vizsgálatának elmara-dása, a fenti tapasztalatok, illetve az idő közben kialakult új felsőoktatási koncepció okozta helyzet szakiskolánk számára kényszerítő abból a szempontból, hogy valamilyen megoldást találjon a nyomdaipari szakoktatás jövőjének biztosítása, ezen belül az eredményes beiskolázás érdekében.

A megoldást abban látjuk, hogy a magunk kezébe vesszük a tanulók nevelésének, motiválásának kialakítását, mégpedig oly módon, hogy újraindítjuk a négyéves középiskolai képzést. Szakiskolánk országos beiskolázási joggal rendelkezik. Az országban az egyetlen tiszta profilú nyomdaipari középiskola. Jó a kapcsolatunk két kollégiummal is. Egy országos szintű propagandával feltölthető lesz a szükséges tanulólétszám, ami jelen terveink szerint egy osztály, maximum kettő (harminc-harminc fő) tanévenként. A négy év pedig már elégségesnek látszik arra, hogy az alapozó, illetve az orientációs órák segítségével felkeltsük az érdeklődésüket a nyomdaipar iránt, motiváljuk, és főleg megtartsuk őket.

Tudvalevő, hogy az általános iskolát befejező fiatal ebből a szempontból még formálható. Ezért nevelésében, oktatásában jobban tudjuk

majd érvényesíteni a szakközépiskola – ezen belül a nyomdaipar – érdekeit. A szakiskola a saját szakközépiskolái között sikeresebben propagálhatja a nyomdaipari szakmákat. A legnagyobb hatásokkal végezhetné el az orientáció feladatait, és hatékonyabb lehetne a szakmaválasztás irányítása is. És ez az utóbbi nem lényegtelen szempont!

Arról nem is beszélve, hogy a szakközépiskola mind a négy éve beszámítható – az alapozó és az orientációs tárgyak révén – a szakmai tanulmányokba. Ez megkönnyítheti az iskolaválasztást, hiszen lehetőség van arra, hogy a szakiskolai két év egy évre csökkenjen.

Természetesen ebben az esetben a négyéves szakközépiskolai oktatás minden feltételét teljesítenünk kell, többek között a közismereti tárgyak tanítását és a kétszintű érettségi megszervezését is. Ezért nagy valószínűséggel lesznek olyan tanulók, akik érdeklődésük, tanulmányi eredményük alapján nem a szakiskolánkat, hanem a felsőfokú nyomdaipari tanulmányokat fogják választani. Ez ugyan veszteség a szakközépiskola szempontjából, de nyereség a nyomdaipar számára, tehát munkánk így sem vész kárba.

Újraindul a középiskola

Az elmúlt időszak tapasztalatait elemezve és a fenti gondolatmenetet elfogadva, szakközépiskolánk megkérte a négyéves szakközépiskolai tagozat beindítására az engedélyt, amit a 2006–2007-es tanévtől meg is kapott. (Lásd hirdetés.) Megkaptuk továbbá az esti, a levelező tagozat indítási engedélyét is, sőt a felnőttképzés területén is keletkeztek jogosítványaink. Ebben az irányban a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesülettel karöltve már bizonyos lépéseket tettünk, hogy ezek az információk a nyomdaiparban ismertekké váljanak.

A szakképzési hozzájárulás

Nem tagadhatjuk, hogy a szakközépiskolánkhoz befolyó hozzájárulás a gyakorlati képzésünk színvonalának emeléséhez nélkülözhetetlen.

Tavaly októberben például a Xerox Magyarország Kft. segítségével hozzájutottunk egy DocuColor 3535 színes digitális nyomógéphez, vagy említhetnénk a Budacolor Kft.-t is, akiknek segítségével a lemezlevilágító és lemezhívó gépünket tudtuk fiatalabb évjáratúra cserélni. De példának hozhatnánk a Pénzjegynyomda hozzájárulását

is a Machintos-gépek beszerzése kapcsán. Még folytathatnám a vállalkozások felsorolását, kiknek ezúton is köszönetünket fejezzük ki támogató-sukért.

De ha elfogadjuk azt a véleményt, hogy a nyomdaipari szakképzés támogatásával a nyomdaipar saját jövőjét biztosítja a szakember utánpótlás kapcsán, akkor teljesen természetes az, hogy a nyomdaipar *további* résztvevői is szakképzési

Szakmai óra nyomdai gépmestereknél

hozzájárulásukkal szakközépiskolánkat segíthetik. Hiszen a nagy értékű gépek rendbehozatalát, cseréjét már 2002-től is csak ütemezve tudtuk megoldani, és még igen nagy a restanciánk.

Most, hogy az új szakképzési irányvonal szerint az elsőéves tanulók az iskolai tanműhelyben maradnak, és csak második évben kerülhetnek ki üzemi gyakorlatra, a szakközépiskolának érdeke, hogy már az első év végére az alapokból jól felkészült tanulót bocsásson ki. Megfelelő géppark nélkül ez nem lehet sikeres.

Elhelyezkedés

Az elmúlt két tanév végén az eredményes szakvizsgát tett tanulók nagy része – ismereteink szerint – talált magának megfelelő munkahelyet. Voltak pályaelhagyók is, de nem több, mint más szakmáknál. A vállalkozásoknál szakmai gyakorlaton lévők között viszonylag kevés tanuló rendelkezik tanulószereződéssel, és információink szerint helyi munkalehetőséget nekik nagyobb eséllyel kínálnak. De a többieknél sem okozott gondot az elhelyezkedés, különös tekintettel a nyomdai gépmesterekre, ahol egyre nagyobb a flexóvállalkozások elszívó hatása.

Ez lesz a helyzet a digitális nyomtatás területén is, feltéve, ha ki tudjuk alakítani a „számítástech-

nikusba oltott nyomdai gépmester” képzés fel-tételrendszerét (ahogy ez az egyik szimpóziu-mon elhangzott). A kiadványszerkesztő szakmá-ban, amely januártól újabban a 12. nyomdaiipari szakmacsoporthoz tartozik, már nagyobb a tüle-keedés munkahely tekintetében, de jelenleg eb-ben a szakmában a legnagyobb tanulólétszám is.

Bizonyos szakmákban még mindig hiány mu-tatkozik, így beiskolázási politikánk ennek csök-kenésére is irányul.

Könyvkötő szakmai gyakorlat

Kérdések és válaszok

Szakközépiskolánk elsőrendű feladatát abban látja, hogy megfeleljen azoknak az elvárásoknak, amelyek kielégítéséért létrehozták. De azt tudomásul kell venni mindenkinek, hogy az ipari elvárások és az iskolai lehetőségek közötti arányok kialakításában a szakközépiskolát nem lehet egye-dül hagyni. A diófát sem ezért ülteti valaki, hogy azonnal termést szakítson róla. Aki az oktatást, képzést és továbbképzést a jelen időben komolyan veszi, jövőjét biztosítja. A négy évfolyamos szak-középiskolai képzés beindítása hosszú távú és ket-tős célt szolgál, nevezetesen a szakközépiskola saját beiskolázását, illetve a felsőfokú képzésben részt venni szándékozók szakmai alapozását. A je-len és a közeljövő célja jól képzett fiatalok kibocsá-tása. Vajon megfelelünk-e az elvárásoknak most és holnapután?

Vannak kérdések, amelyeket nem lehet rögtön megválaszolni. Idő kell hozzá, mint a diófának, míg termést hoz.

MAN Roland a gyártás további koncentrációját tervezi

Hosszú távú fejlődésének fenntartása érdekében a világ második legnagyobb íves ofszet gép gyártója további lépéseket hajt végre a kapacitás és a működési eredmény javítása területén.

2004-ben a MAN Roland működési szinten nyereséges volt. Nyeresége elérte a hárommillió eurót. A tekerces ofszet gép szektorban a MAN Roland nagyon jó működési eredményt, 44 millió eurót ért el (az előző évi harmincmillió euróhoz képest). A 15 millió eurós javulás ellenére az íves ofszet szektor működése – 41 millió eurót eredményezett (az előző évi – 56 millió euróhoz képest).

A végrehajtott költségcsökkentő lépések eredmé-nyeként a MAN Roland 2005-ben fenntartható javu-lást vár ebben a szektorban. A nyomdaipar jelenlegi nehéz helyzete, az energia- és acélárak, valamint a jelentős árfolyam-ingadozás miatt azonban to-vábbi lépések szükségesek.

Az íves ofszet szektor folyamatos megerősítését célzó csomag, melyet a felügyelőbizottság elfoga-dott, jelentősen csökkenteni fogja a költségeket, növeli a termelékenységet és rugalmasságot, vala-mint lehetővé teszi a változó piaci lehetőségekhez történő alkalmazkodást.

A **geisenheimi** gyáregységet hamarosan bezárják, a termékek gyártását Offenbachba telepítik, a geisenheimi dolgozók egy részével egyetemben. A kom-penzáció és a kapcsolódó kérdések megvitatására a megfelelő bizottságokban a munka hamarosan elkezdődik. Geisenheimben háromszáztizennégy munkavállaló dolgozik (2005. február 28-ai adat).

A **mainhauseni** gyáregységben is folynak már a tárgyalások, hogy a költségek a szükséges szintre csökkenjenek, ezáltal is növelve a működési eredményt.

A tervezett lépések nem lesznek kihatással a meg-lévő kis, közepes és nagy formátumú termékek skálá-jára.